

Doctor în științe aerospațiale, membru al Comitetului Român pentru Istoria și Filosofia Științei și Tehnicii Divizia de Istoria Tehnicii, al Comisiei de Istorie a Orașelor din România și al Societății de Științe Istorice. Domenii de interes: istoria aviației, istoria tehnicii, istorie urbană, istorie militară. Cărți publicate: *Modernizarea orașului Buzău 1880–1950. Arhitectură. Urbanism. Igienă*, Buzău: Editgraph, 2018; coautor *Istoria realizărilor românești în domeniul propulsiei aerospațiale*, București: Printech, 2008; *Contribuții românești în domeniul propulsiei aeronautice*, București: Printech, 2013; *Confruntări aeriene româno-sovietice. Misiuni de bombardament, vânătoare, recunoaștere și lansări de parașutiști (21 iunie 1941–23 august 1944)*, Buzău: Editgraph, 2017.

Viorel GHEORGHE

ALEXANDRU MARGHILOMAN ȘI PASIUNILE SALE

Alexandru Marghiloman făcea parte dintr-o familie care a reușit să se remarce în decursul secolului al XIX-lea. Tatăl său a fost o personalitate extrem de complexă. Iancu Marghiloman, pe lângă faptul că a strâns o avere considerabilă, a avut și o activitate politică remarcabilă. Între 1840 și 1848 a fost primar al Buzăului, apoi a fost administrator al județului Buzău, iar în 1864 a devenit președinte al Consiliului Județean Buzău. A fost deputat în Adunarea Electivă a Țării Românești în ianuarie 1859 și a fost unul dintre cei care l-au votat pe Cuza ca domn al Țării Românești.

Iancu Marghiloman și-a continuat activitatea parlamentară până la moartea sa, în 1892. A fost senator, chestor al Senatului, deputat. Cu o singură excepție, când a fost ales senator de Argeș, în rest a candidat doar la Buzău. A avut trei copii: Alexandru, Mihai și Irina. Tânărul Alexandru Marghiloman a beneficiat de o educație aleasă. [1, p. 288]. A terminat liceul „Sfântul Sava”, a studiat dreptul la Paris iar în 1876 a obținut doctoratul în drept și științe politice. Între 1879 și 1883 a fost procuror, după care a trecut în avocatură. Este considerat cel mai mare avocat al Vechiului Regat [2, p. 231-241]. Ajuns unul din politicieni de seamă ai țării, Alexandru Marghiloman a rămas atașat de locurile sale natale și a construit la Buzău o vilă impresionantă, o grădină parc și mai ales un hipodrom.

Pentru Buzăul acelor vremuri au fost realizări unicate [3, p. 43-48].

Marghiloman – un „tânăr furios”

Alexandru Marghiloman, în timpul tinereții sale, a dat tonul distracției în București. Frumos, talentat, cu o educație de elită, nu lipsea de la evenimentele mondene ale Capitalei. Mult gustată de elita bucureșteană era prima vânătoare de „piper-hunt” care avea loc în Duminica Floriilor. Printe cei mai implicați în acest joc era Alexandru Marghiloman. De asemeni, nu a ezitat când a fost vorba să joace într-o piesă, împreună cu alți amatori pe scena Teatrului Național.

Pentru înalta societate sau „high-life”, timpul liber era petrecut la sindrofii, vizite, plimbările la „Șosea”, evadările la Constanța sau Sinaia la care se adăugau cele în străinătate, vizionarea spectacolelor de teatru și circ și bineînțeles balurile. Aceste baluri își aveau dichisul lor [4, p. 78-166]. În acele vremuri, un bal era format din două mari părți „cotilion” și „supeu”. Ora de începere era între 10 și 10,30 seara și se termina la 7 sau 8 dimineața. Balurile se deschideau de regulă cu un cadrul de onoare, iar conducător de cotilion nu era oricine, printre cei mai apreciați fiind Alexandru Marghiloman. Carol I și Elisabeta nu au participat la nici un bal particular, cu o singură excepție și anume un bal dat în

1884 de Ion Marghiloman [5, p. 49-58]. Patru ani mai târziu, regele a avut motive să se felicite pentru acest gest. Ion Marghiloman și fiul său, Alexandru, viitor premier al României, au destrămat conspirațiile antidinastice ale ministrului rus la București, Hitrow. Acest moment a marcat viața și destinul lui Marghiloman. În primul rând, legătura cu regele Carol I a devenit puternică, iar Alexandru Marghiloman a înțeles într-un mod profund, cât de mare este pericolul rusesc pentru tânărul stat românesc. Probabil acum s-a consolidat atitudinea sa antirusescă, la care nu a mai renunțat niciodată [6, p. 69-74]

Un moment cu totul inedit în viața lui Alexandru Marghiloman s-a petrecut în anul 1887, când a fost implicat într-un duel cu liberalul Vasile Epurescu. Acesta s-a încheiat, spre uimirea presei bucureștene, avidă de un subiect gras, cu împăcarea celor doi [7, p. 131]

Marghiloman și hipismul

Alexandru Marghiloman a fost cel mai important crescător de cai pur-sânge englez din România. A avut și cea mai mare și valoroasă herghelie din țară. Aici a apărut Zori de zi, cel mai celebru cal din mișcarea hipică românească.

Începând cu anul 1896, a fost acordat, de către Jockey Club, premiul Alexandru Marghiloman-Criterium. Între 1903 și 1925, Marghiloman a fost vicepreședinte al Jockey Club. De la întemeierea Jockey Club-ului în 1875, președinte a fost domnitorul și apoi regele Carol I [8]. În timpul conducerii lui Marghiloman, în 1906, a fost construit Hipodromul de la Băneasa, după planurile arhitectului Ioan D. Berindei, [9, p. 399-413], cel care, printre altele a realizat planurile actualului Palat al Culturii din Iași. Alexandru Marghiloman a avut grijă să țină la zi studbook-ul, adică registrul pentru pedigree-ul cailor pur sânge englezi de pe teritoriul României. Datorită acestei activități, studbook-ul românesc este recunoscut pe plan mondial. Alexandru Marghiloman, prin caii săi, a câștigat 23 de Derby-uri ale României [10]. O dovadă a pasiunii lui pentru hipism este aceea că între 1899 și 1909, caii săi au câștigat toate Derby-urile României. [11].

Marghiloman, președinte al Crucii Roșii din România

Alexandru Marghiloman a fost președinte al Crucii Roșii din România, din 1914 și până la moartea sa, în 1925. În această perioadă activitatea desfășurată de Crucea Roșie a fost extrem de intensă [12].

În 1914 a continuat lupta cu holera. Crucea Roșie a efectuat peste 7000 de analize medicale gratuite, în 44 de comune, unde exista suspiciunea de reapariție a holerei. Cu mulțumire constat că au stins complet epidemia de holeră în cel mai scurt timp posibil, dând totdeauna îngrijiri conștiincioase și pricepute bolnavilor”. Așa i s-a adresat în 1914 lui Alexandru Marghiloman, dr. Laugier, medicul șef al județului Dolj, mulțumit de activitatea Crucii Roșii [13].

În timpul războiului, Crucea Roșie a organizat 58 de spitale, în București și în țară, unde au fost tratați peste 150.000 de răniți. În 1917 au fost tratați mii de bolnavi de holeră și tifos exantematic. Doar la București au fost îngrijiți peste 7000 de bolnavi. Cu ajutorul organizațiilor surori din Danemarca și Suedia au fost identificate lagărele unde erau internați prizonieri români. Au fost ajutați, între 1916–1918, un număr de 143.679 prizonieri români, cu alimente, medicamente și haine [14].

După încetarea ostilităților, mii de foști prizonieri încercau să revină acasă. Pentru ajutoarea lor, Crucea Roșie a înființat cantine, care au funcționat zi și noapte. Au beneficiat de acest ajutor, prizonieri români, ruși, germani, italieni, francezi, turci. La Giurgiu a fost organizat un spital, unde au fost tratați prizonieri care veneau din Bulgaria sau Imperiul Otoman. La Techirghiol a fost înființat un spital cu 400 de paturi, pentru tratarea copiilor bolnavi de TBC.

În 1920 Crucea Roșie a demarat un amplu program de combatere a malariei. Echipe medicale au acordat asistență medicală gratuită în județele cele mai afectate, precum Vâlcea, Neamț, Gorj și Argeș. Crucea Roșie din Armenia a fost ajutată cu suma de 20.000 lei. În 1921, în timpul iernii, echipele Crucii Roșii au distribuit țărânilor din zonele afectate de malarie mari cantități de chinină [15].

Alexandru Marghiloman a fost cel mai mare avocat al Vechiului Regat, cel mai important crescător de cai pur-sânge englez din istoria României, un orator de mare clasă, un om elegant, rafinat, educat, cu pasiuni mai puțin obișnuite în epoca sa și complet neînțeles de lumea balcanică în care a trăit.

Referințe bibliografice:

1. Valeriu Nicolescu, Valeriu Avram, Marius Adrian Nicoară, *Personalități buzoiene. 1918–2018. 500 pentru România*, Buzău: Editura Alpha MDN, 2018, p. 288.

2. Valeriu Nicolescu, *Familia Marghiloman și Buzăul*, în „Mousaios”, Vol. V, 1999, p. 231-241.

3. Constantin I. Stan, *Alexandru Marghiloman și Buzăul*. În: „Buzoieni la centenarul Marii Uniri”. Anul 2018, coordonatori Marius Adrian Nicoară, Alfred Vasilescu, Marius Daniel Mihalcea, Buzău: Editura Alpha MDN, 2019, p. 43-48.

4. Adrian Silvan Ionescu, *Baluri în România modernă*, București: Editura Vremea, 2020, p. 78-166.

5. Viorel Gheorghe, *Divertismentul urban în România, înainte de 1918. Câteva considerații*, în „Tezur””, anul VII, nr. 10, aprilie 2012, p. 49-58.

6. Viorel Gheorghe, *Alexandru Marghiloman și războaiele balcanice*. În: „100 de ani de la Unirea Basa-

rabiei cu România. Rolul și contribuția lui Alexandru Marghiloman”, coordonator Marius Adrian Nicoară, Buzău: Editura Mad Lynotype, 2018, p. 69-74.

7. Mihai Chiper, *Pe câmpul de onoare. O istorie a duelului la români*, București: Editura Humanitas, 2016, p. 131.

8. <https://jockeyclub.ro/jockey-club/istoria-jockey-clubului-roman/infiintarea-jockey-clubului-roman> [accesat 11.04.2022].

9. Sidonia Teodorescu, *Arhitectul Ion D. Berindey, 1971–1928*. În: „Noema”, Vol. XI, 2012, p. 399-413.

10. <https://jockeyclub.ro/studbook/istoria-studbook-ului-roman>. [accesat 11.04.2022].

11. <https://jockeyclub.ro/studbook/castigatorii-debry-ului-roman> [accesat 11.04.2022].

12. Daniela Maria Bălan, *Alexandru Marghiloman 1854–1925. Omul politic și epoca sa*, Teză de doctorat, Academia Română, Iași, 2018.

13. <https://crucearosie.ro/cine-suntem/istoria-crucii-rosii-romane/istoria-crucii-rosii-romane-1876-1915/> [accesat 11.04.2022].

14. <https://crucearosie.ro/cine-suntem/istoria-crucii-rosii-romane/istoria-crucii-rosii-romane-1916-1918> [accesat 11.04.2022].

15. <https://crucearosie.ro/cine-suntem/istoria-crucii-rosii-romane/istoria-crucii-rosii-romane-1919-1938/> [accesat 11.04.2022].

Alexandru Marghiloman și pasiunile sale

Rezumat. Alexandru Marghiloman a fost unul dintre cei mai importanți oameni politici ai Vechiului Regat, renumit pentru averea sa, pentru obiceiurile sale considerate extravagante, dar și pentru loialitatea pe care a avut-o față de regele Carol I. Pe lângă activitatea sa politică, Marghiloman a avut și o serie de pasiuni, care reliefează mai bine acest om, atât de neînțeles de către contemporani și chiar de posteritate. În tinerețe a jucat pe scena teatrului, a fost sufletul balurilor din înalta societate bucureșteană, pentru ca, mai târziu, să devină unul dintre cei mai mari proprietari de herghelii de cai de rasă și președinte al Crucii Roșii din România.

Cuvinte cheie: om politic, baluri, concursuri hipice, crucea roșie, duel.

Alexandru Marghiloman and his Passions

Abstract. Alexandru Marghiloman was one of the most important politicians of the Old Kingdom, famous for his wealth, for his customs considered extravagant, but also for the loyalty he had towards King Carol I. In addition to his political activity, Marghiloman also had a series of passions, which better reiterate this man, so incomprehensible by contemporaries and even by posterity. In his youth he played on the stage of the theater, he was the soul of the balls in the high society of Bucharest, so that, later, he became one of the largest owners of studs of thoroughbred horses and president of the Red Cross in Romania.

Keywords: Politician, Balls, horse racing competitions, Red Cross, duel.